

Szerkesztési iroda:
Nagybeeskerek Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybeeske-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felolós szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 24 K
Félévre — — — 12 K
Negyedévre — — 6 K
Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
::: detési irodák. :::
Megjelenik vasár- és
ünnepnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybeeskerek, 1913.

XLII. évfolyam, 148. szám.

Hétfő, június 30.

Egy választás tanulságai.

— Politikai munkatársunktól. —

Budapest, jun. 30.

Tisza Istvánt, Magyarország miniszterelnökét Arad városa imponáló többséggel választotta meg képviselőjévé. A választásban semmi meglepő nincsen, mert a választás igazán nem nehéz ott, ahol egy Tisza István és egy Széchenyi Aladár között kellett választani. Az egyik európai nevű és súlyú képzett politikai mintaképe és tökélye az államférfinak, a másik viszont egészen jelentéktelen ember, aki elfelejtett magának értékes multat szerezni, abból pedig már kivénült, hogy jövője iránt lehessünk bizalommal.

A választás eredménye tehát, ismétlünk, nem meglepetés. Így kellett annak történnie, mert ha nem így történt volna, igazán azt mondhatnók, hogy megfordult minden a világon, fejtetetjére állott az emberekben a logika, az ítélőképesség, a józan belátás, az értelem s mindaz, ami szükséges ahhoz, hogy az ember igazán helyesen, okosan választani legyen képes az elibe tett dió és szinarany között. Arad — semmi kétségünk nem volt soha ebben, — helyesen, igazán józanul, okosan választott.

Ezzel pontot is lehetne tenni cikünkre, befejezhetnők, ha csak magáról a választás eredményéről lenne szó. De ennek a választásnak tanulságai is vannak. Soha ilyen mértékben az ellenzék még nem fejtette ki ismert terrorját, mint most Aradon. Mint éhes kopók, hangosan, lármásan vetették magukat a város választóközönségére. Összeszövetkeztek a szocialistákkal s a felelősség nélküli csöcseléssel, a zászlókat letéptő, ablakokat beverő suhanccokkal.

Az ellenzék mondta, hogy az aradi

választás erőpróba. Jól van. Mi nem tiltakoztunk eddig sem ez ellen, fogadjuk el most is ezt a megállapítást. Igenis erőpróba volt, de nem egyenlő eszközökkel.

Nem, mert a munkapárt nem veretett be ablakokat és kirakatokat, nem használt programbeszédében utszéli kifejezéseket, nem csinált ott országos skandalumot. A munkapárt nem tépette le az ellenzéki zászlókat, nem terrorizált, szóval nem tette meg mindazt az ellenzékkel, amit ezek vele szemben elkövettek.

De azért, hiszen a gyermek is tudta előre, — ők jajgatnak kormányparti terrorról. Pedig saját lapjaik írják, hogy az aradi vasutasok közül egy csomó szavazott le Széchenyire, az állami hivatalnokok közül szintén. Hát hol volt itt a kormányterror? Arról hallgatnak, hogy ők terrorizálták a szocialisták révén az iparosokat általános sztrájkokkal s hogy ellenzékiek voltak azok, akik békésen vaesorázó munkapárti iparosokat meg akartak verni.

Etetés? Itatás? Hát nem Károlyi és társai voltak azok, akikről ellenzéki lapok írták, hogy hány koreszmában fordultak meg egy éjszaka, ettek és ittak boldog, boldogtalanul. Feltesszük, hogy nem az aradi koresmaközönség fizette Károlyiék csehjét, hanem megfordítva.

Vesztegetés? Ócska butaság ez. Meg lehet vásárolni 100, 200 esetleg 300 embert is, de olyan tömeget, amely Tiszára szavazott, azt nem. S az a tömeg csupa intelligens emberből áll, aki a megvásároltatáson épp úgy felül van, mint kétségtelen az, hogy ilyen eszközöket nem kellett Aradon használni.

Maradjunk csak annál, hogy ez a választás erőpróba. Hogy siralmasan végződött az ellenzékre? Hát ezt mi előre tudtuk! Most talán már az ellenzék is tisztábban fog látni. Ennyi energiát még soha

nem fejtett ki, ilyen erőszakos még soha sem volt s ilyen csufosan sem igen bukott még meg. Tisztán láthatja maga előtt a helyzetet. A nemzetnek nem kell, a nemzet nem akar tudni róla, hiába tolaakszik a leg-erőszakosabb, a legkellemetlenebb módon a nemzet színe elé. Ezt, ha csak teljesen nem vak, be kell, hogy lássa. Ne szépitse, ne mentse ezt a vereséget, mert ez teljesen menthetetlen, csufos kudarc. Arad lesujtó szava az egész ellenzéknek s az ellenzéki politikának, felemelő ítélete pedig Magyarország miniszterelnökének, a munkapárt politikájának. Ezt tagadni annyi, mint le hazudni a tényeket. Ezért olyan nagyon tanulságos ennek a történelmi fontosságú választásnak a tanulsága.

HIREK.

IDÓJÁRÁS.

A nagybeeskerek meteorológiai állomás időjárásjelentése.

Június 30.

Barométer emelkedik 753.5. Hőmérő 1.38-kor 19.0 C°. Hőmérséklet: maximum 29-ikén 18.2 C°, min. ma reggel 12.4 C°. Csapadék 0.7 mm. Szélirány NW3. Felhő Cu—St5. Jóslat a következő 24 órára: Hűvös, sok helyütt csapadék.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap este 8 óra 38 perctig; csapadék reggel 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 perctig; felhőzet Ci = fűrtösfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő. Ci—St = felhőfátyol, Ci—Cu = báránnyfelhő, Cu—St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélereősség: 0 = szélcsend, 8 = nagy vihar.

Az ember és a chemia.

Egész lényünk a chemián alapszik.

Testünk melege chemiai vegyfolyamatokra vezethető vissza, ruházatunk, fehérnemünk, egészségünk fentartása, táplálkozásunk chemián alapszik, sőt egyes tudósok szerint az emberek egymás iránti rokonszenve, „sympathiája“ nemesak személyes, de chemiai vonzódáson alapul. A chemia segítségével állapítják meg előre, vajjon a föld gyomrából kihozott érből érdemes-e és lehet-e hasznossal kihozni pl. vasat, rezet, higanyt; hazánk majdnem minden gyárában szerepel a chemia, melynek segítségével vezetik az egyes termékek feldolgozását és ellenőrzik a hulladékokban és egyes termékekben a veszteséget.

A chemia minden iparágra kiterjed. A cukor-, gyufa-, kőolaj-, gáz-, szóda-, üveg-, porcellán- stb. stb. gyárak a chemia igénybevétele nélkül szünetelhetnének. A természetben előforduló gyönyörű színeket a chemia segítségével ma már csodálatos nagy mennyiségben gyártják a fekete gyémántból, mely nálunk bőségesen fordul elő. Kényelmes otthonunkban zord téli időkben e színekben gyönyörködünk, mikor künn az elmulás jele érezhető, mikor a természet már kihalt.

A régi görögök és rómaiak még holdvilágnál gyűlésezték és egész mult század közepéig a chemia fejletlensége folytán nálunk is még primitív volt a világítás. A nyers petróleumot ismerték, de nem tudták chemiai módon tisztítani, míg a 60-as években egy Nobel nevű chemikus a nyers petróleum tisztítását vegyi uton ki nem találta. Ma már hazánkban min-

denütt vannak virágzó petróleumfinomítók és a petróleum az utolsó parasztkunyhóba is eljutott. Még a mult század első felében fagygyertyákat égettek, míg Chevreul francia vegyésznek 1830-ban a fagygyóból a tiszta stearin előállítása nem sikerült. E világítási anyagokat követték az acetylen, a carbid, csupa chemiai termék. Kiszorult a gáz, a mult század chemiai találmánya, az Auer-égő és ma már Beeskerekben sem kell más világítás, mint villamos! Haladunk a korról és miként ma már a levegő meghódítására igyekszünk, ki tudja, a jövő század chemiai kutatásképp mit hozhat, hisz az éjjelt nappallá tehetjük ma már, talán sikerül a népeket anynyira felvilágosítani, hogy a világítás szinte felesleges is lesz!

Pasteur-intézetünkről mindnyájunknak van tudomása. Hasonló intézet Párison kívül nincs! A szomszéd Ausztria is ide küldi betegeit. Pasteur találmánya a „Cyssa“ kutyadüh elleni szere chemián alapul, amint az egész gyógyászat chemián alapszik. Mennyi szenvedést állhatott ki azelőtt egy beteg, mikor a chloroform ismerete hiányában ébren amputáltak és mekkora volt a halandóság annak-előtte orvosi műtétknél, míg ma már a legminimálisabbra csökkent. Ime, a chemia jótévi hatása. Vérünk, husunk, izmaink, esontjaink, egész szervezetünk chemiai összetétele különböző korban ismeretes. Érdekes tudni, hogy azelőtt az angol kórt, a hajlékony esontu betegséget nem bírták gyógyítani. Chemiai elemzésekkel egy dr. Kölicher nevű magyar orvos kimutatta, hogy az ily betegek esontja kevés phosphorsavas meszet tartalmaz és sikerült is

ezen hiányzó alkotórész pótlásával ezen betegséget gyógyítani. — A dinamit, a puskapor chemiai termékek.

Braziliában az indiánusok felszabadításával kiveszöfőfelben levő chininfa-ültetvények a chinin mesterséges előállítására vezettek, épp úgy, mint a kámfort is ma már chemiai uton igyeksenek még olcsóbban is előállítani. A mesterséges indigót, berlini kéket először Bayer állította elő és ezáltal az Indiából hozzánk érkező indigó árát felére szorította le. Az acélgártás (Bessemmer) chemiai processus. A magnesium, aluminium nemrég ismeretesek. Az aluminiumot Wöhler 1828-ban agyagból állította elő és érdekes tudni, hogy 1855-ben egy kgja még 1000 fruba került, míg ma már nagyon olcsó. A chemia segítségével ma már utánozzák a drágaköveket, sőt gyáméntokat is állítottak elő mesterséges módon! Szüntelen fáradozik az ember és buvárkodik embertársai jólétének előmozdításán. Kibékíti az Istenek haragját, megküzd a viharral és vészszel és alkotni, teremteni, nagyvá lenni óhajt!

Nem elégszik meg azzal, hogy a föld kérgén él! Kifürkészi a tengerek mélységét és az ott rejlő kincseket napfényre hozza. A chemia a tengeralatti növényekből nyeri a biztosan ható jódot. Mint orvos a hullát, úgy boncolja a chemiában jártas ember a föld gyomrát és kihozza belőle a védelmi eszközéül szolgáló fegyvereket, gyémánttal, drágakövel kirakva, a nyert anyag összetételét megállapítva, értékét vizsgálva.

Chemiai kutatások vezették a Curie házaspárt a Radiumra, melyet ma már a legsúlyosabb betegségekben sikeresen

— **A miniszterelnök köszönete.** Tisza István grófot miniszterelnökké való kinevezése alkalmából a torontálmegyei nemzeti munkapárt is üdvözölte. Az üdvözlésre Tisza István gróf miniszterelnök a következőleg válaszolt:

Tisztelt pártelnök ur!

Fogadja és tolmácsolja kérem a torontálmegyei nemzeti munkapártnak a szíves megemlékezésért hálás köszönetemet. Hazafias üdvözléssel

Tisza.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügy-miniszter dr. Aradszky Demeter újvidéki lakos ügyvédjelöltet a pancsovai kir. járásbíróshoz jegyzővé nevezte ki.

— **Áthelyezés.** A m. kir. igazságügy-miniszter Stern Leó pancsovai kir. járásbírósi jegyzőt az újvidéki kir. törvényszékhez áthelyezte.

— **Jegyzők tízéves találkozója.** Az 1903-ban a helybeli közs. közg. tanfolyamot végzett hallgatók tegnap Nagybeeskereken 10 éves találkozóra jöttek össze. Csendben, de annál lélekemelőbb együttérzésben volt a találkozó s az egymást 10 éve nem látott jó barátok igaz örömmel ölelték át egymást. A találkozó bevezetője 28-ikán este a Rózsa-szálló éttermében tartott ismerkedő estély volt, mely a késő órákig a legjobb hangulatban tartotta együtt az egymást régen nem látott barátokat. 29-ikén délelőtt 8 órakor testületileg megjelentek a volt hallgatók a helybeli r. k. templomban hálaadó isteni tiszteleten, majd ezután diszülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy 10 év múlva újra találkozni fognak. A közgyűlés után felkeresték Jankó Agoston alispánt, mint volt tanfolyamigazgatójukat, ki előtt Furedy Márton obébi jegyző tolmácsolta bajtársai szeretet és hálaérzésének megnyilvánulását. Az alispán igen szívesen fogadta volt tanítványait s hosszabb ideig társalgott velük. Ezután fölkeresték a tanfolyam akkori előadói közül azokat, akiket otthon találtak. Déliben Marcin vendéglőjében lakoma volt, hol a legkedélyesebb hangulatban a késő esti órákig együtt voltak. A találkozón mintegy harmincan jelentek meg, köztük:

Pokrecz János Felsőmuzslya, Furedy Márton Obébi, Römer Domokos Orczyfaiva, Schvarcz Frigyes Ferenczalom, Ellicker Fülöp Titel, Weitner Antal Mélykostély, Breininger Miklós Gyér, Mihály Péter Németszentmihály, Haag Gusztáv Omlód, Franczen Zsigmond Torontáldimnyes, Voszlievits László Egres, Nikola Adam Sándorháza, Miskov Velyko Felsőelemér, Bába M. Péter Keviszölös, Nikolits Emil Felsőaradi, Dadits Radivoly Nagybeeskerek, Pavlák Lázár Törökbeese,

használnak. Chemia nélkül nincs élet, az orvos üde színiunket a chemia segítségével adja vissza és az egész világon ismert gyógyforrásaink, melyektől ezren és ezren nyerik vissza egészségüket, chemiai összetételű alapulnak.

Kereskedelmünk és iparunk okori képet nyújtana a chemia vívmányai nélkül. A chemia minden tudománnyal összefüggésben van, kémia nélkül ma már a jogász sem élhet meg. Akárhány bűnügyi esetben a chemia szerepel vádlóként és mint mentő segédkezik a meghurcolt személy vagy család becsületének visszaállításán. Tapszereink ellenőrzése, a hamisítások kimutatása a chemia segítségével történik és mint említém, az ipar is elválaszthatatlan a chemiától. Speciálisan chemiai ipart is ismernek. Anglia, Németország, Franciaország azért oly gazdagok, mert a chemiai iparuk fejlődött, mert a chemia iránt speciális érzékük van. Németországban egy gyárban több a chemikus, mint hazánkban és míg fiaink külföldön keresik kenyerüket, nálunk majdnem mindenütt idegen vezetőket látunk.

Ilyenkor a tanév végén szülő és gyermek egyaránt azon gondolkozik, milyen pályára lépjen? A jogász, a tanár és bármely más hivatásu előtt nincs annyira nyitva a világ, mint a chemikus előtt és saját szülőföldje sem kecséget senkit a megélhetést illetőleg annyi reménnyel, mint a vegyészt. Neveljünk az ipari és gyakorlati pályára tudással, tudományosan! Fejlődni kezd ifjúságunk virágzása, hát vessük is meg az alapját!

Perl Mihály

Herbot János Ujszentpéter, Hollinger Péter Temesvár, Sztojnov Zsivojin Dolova, Árva János Kevepallós, Nikolits Bozsidár Araacs.

— **A jótékony nőegylet közgyűlése.** A Nagybeeskereki Jótékony Nőegylet f. évi június 28-ikára hirdett évzáró közgyűlése a megjelentek elégtelen száma miatt nem volt megtartható. A közgyűlést folyó évi július hó 5-ikén d. u. 5 órakor fogják újból megtartani, amely alkalommal a közgyűlést az alapszabályok értelmében a megjelent tagok számára való tekintet nélkül megtartják.

— **Jegyzőválasztás.** A napokban volt Bogáros községben a jegyzőválasztás, amely alkalommal Friedrich Jakab eddigi helyettes és ujszentpéteri jegyzőt választották meg egyhangulag.

— **Tűzoltóvizsga.** A Torontálmegyei Tűzoltó-Szövetség, mint minden évben, úgy az idén is alkalmat nyújtott az egyes torontáli tűzoltótestületeknek, hogy a kebeiükből kiküldött tagjaikat szakszerűen kiképezzék a tűzoltás és azzal kapcsolatos mentés ismereteire. A tanfolyamot, amelyen 39-en vettek részt a különböző torontálmegyei községek tűzoltótestületeiből, a múlt vasárnap kezdték el és a tegnap délelőtt tartott nyilvános vizsgával fejezték be. A tanfolyamon a tűzoltás elméleti és gyakorlati részét az idén is B. Pap Ferenc szegedi tűzoltóparancsnok adta elő, míg az első segély és mentés tudnivalóit dr. Fialowski Béla törvényszéki orvos ismertette. A tegnapi vizsgálaton Jankó Agoston udvari tanácsos alispán kívül megjelentek Strósz Béla vár. főjegyző, tűzoltószövetségi titkár, Stolz Adolf szövetségi alelnök, Szávitcs Sándor megyei tűzfelügyelő, Hübsch Bernát cukorgyári igazgató és a nagybeeskereki tűzoltótestület vezetője. A tanfolyamon résztvettek valóban alapos készültséggel állottak meg a helyüket úgy az elméleti, mint a gyakorlati tudásuk bemutatása alkalmával s ez az idejű kiképzés minden bizonynyal csak szaporítani és ambicionálni fogja a torontáli tűzoltótestületek tagjait. A szépen sikerült vizsga után Jankó Agoston alispán kiosztotta a hallgatók okleveleit és megköszönte az előadók fáradozását a sikeres eredményért.

— **Zenevizsga.** Zenevizsgálat volt a kaszinó kistermében tegnap délután, amikor is Schindelman Sándor, ki már évek óta a legjobb sikerrel foglalkozik a tanulók magánoktatásával és zenei tanításával s hogy az utóbbi működéséről számot adjon, zenetanítványainak nagy részével nyilvánosan számolt be az elért eredmény tekintetében. A zenevizsga műsora a következő volt: I. rész. Moszkowszki: I. spanyol tánc. Játszszák a növendékek, zongorán kíséri Bence Médi. Hauser: Einsamkeit. Előadja Wehner Ernő. Dancla: Kettős. Játszszák Gimpel Oszkár, kíséri Szentiványi Rezső. Hauser: Andacht. Előadja Szentiványi Rezső. Beethoven: Tempo di Menuetto. Játszszák Braun Béla. Hauser: Märchen. Előadja Schmelz Miklós. Hauser: Ahnung. Játszszák Kugler Sándor. Dancla: Kettős. Előadják Gergely Margit és Terzin Dobrivoj. Beriot: Két kettős. Játszszák Kugler Sándor, kíséri Terzin Dobrivoj. Moszkowszki: II. spanyol tánc. Játszszák a növendékek, zongorán kíséri Bence Médi. — II. rész. Moszkowszki: III. spanyol tánc. Játszszák a növendékek, zongorán kíséri Fialowski Mici. Dancla: Le Souvenir. Játszszák Terzin Dobrivoj. Osliszlo: Ein Traum. Előadja Fialowski László. Dancla: Hommage à l'amitié. Játszszák Stecher Adél. Dancla: Resignation. Előadja Terzin Dobrivoj. Terzin Dobrivoj: Gondolat (valcer). Játszszák a szerző (Terzin Dobrivoj). Moszkowszki: IV. spanyol tánc. Játszszák a növendékek, zongorán kíséri Fialowski Mici. — A műsor első részében a tanítványok közül a kezdők 8—10 éves koruk, míg a második részében a már haladottabbak szerepeltek. A kezdők játéka, magától értetődik, kezdetleges volt s szigorubb bírálatot nem bírt el, mindazonáltal arról tanuskodott, hogy Schindelman fáradtságot nem ismerő odaadó buzgalommal igyekszik növendékeibe a zeneérzékét beoltani s fejleszteni s tényleg nagy ambícióval „nyeggették” a hegedűiket a cseppsegek, a művészjelölték. A műsor második részében szereplő fiatalok külön-külön mindegyikük igen szép technika mellett, kellő érzéssel és kifejezéssel adták elő darabjaikat tisztán és precizen. Miért is

Stecher Adél, Fialowski László és Terzin Dobrivoj serdülő „művészeink” reászolgáltak a nekik kijutott tapsra. A fiatal szereplők a közreműködő kisasszonykakat egy-egy virágcsokorral lepték meg. A növendékek által együttesen előadott zenei számokat Bence Médi és Fialowski Mici, míg a hegedűszólistákat Kiss Gyula zeneakadémiai növendék kísérete zongorán. A nagyszámban egybegyűlt szülők és zenebarátok legjobb impresszióval távoztak a zenevizsgáról s sokan üdvözölték Schindelmant az elért eredményért.

— **A munkásbiztosító pénztár közgyűlése.** A kerületi munkásbiztosító pénztár tegnap, vasárnap délután tartotta évi rendes közgyűlést a Rózsa-szálloda nagytermében. Az idei közgyűlésnek az adott különösebb jelentőséget, hogy ez alkalommal alakították meg három évre terjedő mandátummal az új igazgatóságot és felügyelő-bizottságot és a kir. törvényszéknél szervezett munkásbiztosítási választott bíróságot. A közgyűlésen Fenyves Izsó, a kerületi pénztár elnöke elnököt s ugyanez az ő terjesztette elő az igazgatóságnak az 1912. évről szóló jelentését, amelyhez a munkaadók részéről Guttman Mór gyáros, az alkalmazottak részéről Schmidt József nyomdász szólaltak fel. A közgyűlés tudomásul vette a jelentést s az elnöknek, az igazgatónak és az igazgatóságnak elismerését fejezte ki. Ezután letárgyalták a múlt évi számadásokat, a jövő évi költségvetést s azokat vita nélkül teljes terjedelmükben elfogadták. Nagyobb vita csupán a természetbeni járandóságok egyenértékének feltételeire irányuló javaslatot. Guttman Mór gyáros a javaslat elvetését indítványozta, Schmidt József nyomdász az igazgatóság javaslatának elfogadását kérte. A közgyűlés nagy többséggel határozta emelte a javaslatot. Ezután megvitették az igazgatósági, felügyelő-bizottsági tagok, országos pénztári kiküldöttek és választott bírósági ülnökök választását. Igazgatósági tagok lettek: a munkaadók részéről: Lukinich Miklós cipész, Oszuski András nyomdász, Siehermann József szobafestő, Schneider Lajos könyvkötő, Fenyves Izsó gabonakereskedő, Eckstein János borkereskedő, Hegedüs Mór biztosító intézeti főnök, Mayer Rezső nyomdatulajdonos, Schwirtlich Alajos szeszgyáros és Holländer József cukorkagyáros. Az alkalmazottak részéről: Schmidt József nyomdász, Oehl Mátvás szabó, Szöllőssy József kárpitos, Heinrich Domonkos kárpitos, Jakabfalvy Dénes magántisztviselő, Kósz József rövidáru kereskedő, Szegő Jenő magántisztviselő, Kovács Sándor nyomdász, Hoff Mihály cementgyári munkavezető és Menyhárdt Ferenc asztalos. Felügyelő bizottsági tagokká megválasztották a munkaadók részéről: Gahler Miklós szobafestőt, Deutsch Márton fűszerkereskedőt és Lukinich Lyubomir szappangyárost; az alkalmazottak részéről: Szabó Lajos nyomdászt, Grösszer András szabót és Sétáló E. Károly divatárust. Országos Pénztári kiküldöttek lettek a munkaadók részéről: Eckstein Samu sütő, Guttman Mór műkögyáros, Fenyves Izsó gabonakereskedő és Mayer Rezső nyomdatulajdonos; az alkalmazottak részéről: Schmidt József nyomdász, Marjánovits István nyomdász, Hoff Mihály cementgyári munkavezető és Kósz József rövidárukereskedő. Ezután még 25-25 választott bírósági ülnököt választottak. A közgyűlés után nyomban megalakult az új igazgatóság, amely elnökévé Fenyves Izsót, a kerületi pénztár eddigi elnökét, alelnökévé az alkalmazottak részéről Schmidt Józsefet, a munkaadók részéről Mayer Rezsőt választották meg. A felügyelő-bizottság elnöke Szabó Lajos, alelnöke Gahler Miklós lettek. A közgyűlés eddigelé szokatlanul nagy érdeklődés mellett a munkaadó és biztosított érdeklőség teljes számban való részvételével folyt le.

TAJÉKOZTATÓ.

Az ingyenes olvasóhelyiség és közkönyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig. Könyvtára vasárnap, szerda, péntek délután 5—7 óráig.

Városi ingyenes népkönyvtár. A volt esküdtzéki épületben. Nyitva naponként délután 3 órától 5 óráig.

A „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjjegele” nagybecskereki fiókja minden hó 1-je és 15-ike után eső vasárnapján fogad el befizetéseket az Ellmer-féle helyiségben d. u. 3-5 óráig. — A beiratások szintén ott eszközölhetnek.

Julius 7. Rendkívüli megyei közgyűlés.
14. Közig. bizottság ülése.

Sport.

× **A Torontáli Hajósegylet dícséréte.**
Az esztergomi országos evezős versenyen tudvalevőleg igen kiválóan szerepelt a Torontáli Hajósegylet. Most erről a szerepléséről az Ujság tegnapi számában újabban még a következő hízelt sorokban emlékeznek meg:

A Torontáli Hajós Egylet. A múlt vasárnap esztergomi regattának a szenációja a Pannónia és a Műegyetemi nyolcasok remek párharcán kívül a nagybecskereki Torontáli Hajós Egylet szereplése volt. Osztintén szólva startjukra sem számítottunk. Nem hittük ugyanis, hogy Nagybecskerekéről Esztergomra utazzanak. Teljesen azért, hogy a vidékiek számára fenntartott két négyezes versenyben a Váci Sport Egylettel szemben kiálljanak, illetőleg vereséget szenvedjenek. Mert amint a fővárosi négyes csapatok között a Pannónia dominál, úgy dominál a vidékiek között a váci négyes. Most a Torontáli Hajós Egylet megkísérelte a „lehetetlent” és szereplését a lehető legszebb siker koronázta. A race négyesben ugyan vereséget szenvedett a váciaktól, a nagybecskerekiek azonban olyan rossz hajóban eveztek, hogy az is virtus volt fölük, hogy csak négy hosszal kaptak ki. A palánkos négyesben azután revánst vettek a váciakon és szép stílusú győzelmüket aligha tették volna kétséssé a váciak akkor sem, ha nem kormányozzák el magukat. Két okból sajnálatos, hogy a Torontáli HE a race négyesben jobb hajóban nem ült, első sorban a torontáliak szempontjából, akik a hajó miatt esetleges győzelmüktől estek el, de sajnálatos a közönség szempontjából, amely ekként egy élvezetes végküzdelemről esett el. A Torontáli Hajós Egylet esztergomi győzelme azonban főként azért nagy jelentőségű, mert talán felrázza közönségéből a vidéki evezős csapatokat és ezáltal megkísérelt azt, ami eddig kiviheletlennek látszott: a vidéki csapatok számára fenntartott versenyekben való részvételt. A budapesti nagy regattának is van egy értékes, a vidéki csapatok számára fenntartott versenyszáma; már abban a versenyben kellene starthoz állnia a vidék legjobb csapatainak, hogy eldöntsék maguk között, melyik a legjobb vidéki csapat. Egyik legszebb, legnépesebb verseny lehetne az a budapesti regattának, nem pedig évről-évre a Váci Sport Egylet unalmas row-owere. De azért is szenteltünk külön sorokat a Torontáli Hajós-Egylet szép győzelmének, mert a kormányosa nem fiatal ember volt, talán ötven éven felül is van már Knáb Ádám, a nagybecskerekiek kormányosa. Beszéltek, hogy ő a csapat lelke és hogy milyen lelkes agilitációt fejt ki az alduai városokban az evezős-sport érdekében. Ez a derék ember igazán megérdemelte, hogy győztese legyen az esztergomi hölgyek díjának. Gratulálunk a Torontáli Hajós-Egyletnek, amiért olyan lelkes tagja van, mint Knáb Ádám, a vidéki evezős egyesületeknek pedig sok-sok olyan, nemcsak a versenyhajót, de a sportot is kormányzó dirigens kívánunk, amilyen Knáb Ádám.

TÁVIRATOK.

Az új balkáni háború előtt.

Szerb—görög—bolgár csatározások. — A helyzet döntő napja. — A tőzsde.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az új balkáni háború úgy látszik kikerülhetetlen, sőt már azt is lehet mondani, hogy nem hivatalosan ugyan, de már meg is kezdődött. A szer-

bek, bolgárok és görögök között olyan esatározások folynak, amelyek már egész háborus színezetűek. A mai nap különben a helyzet döntő napja, mert Pasics ma mondja el a skupstinában exposéját, amelyről úgy tudják, hogy tulajdonképpen hadüzenet lesz Bulgáriának.

Mai jelentéseink a következők:

Szerb—görög—bolgár csatározások.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szófiából sürgönyzik: A határról érkező jelentések szerint **több helyen heves összeütközések folynak a szerb-görög és bolgár csapatok között.** Az összeütközéseket a szerbek és a görögök provokálták.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szófiából sürgönyzik: A bolgár főhadiszállásról közlik, hogy Grumulnál Köprülü közelében **a bolgár és szerb csapatok között heves harc folyik.** A harcot a szerbek kezdték. A harc kimeneteléről még nincs hír.

Ugyanekint Szófiából sürgönyzik, hogy Tuzinál a **görög és bolgár csapatok között is harc folyik.**

A helyzet döntő napja.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Belgrádból sürgönyzik, a balkáni háború döntő napja ma van. Pasics miniszterelnök ugyanis ma mondja el exposéját a balkáni helyzetről s ez az exposé tulajdonképpen hadüzenet lesz Bulgária ellen.

A tőzsde.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) A mai értéktőzsdén a déli zárlatkor a vezető értékek árfolyama a következő volt. Magyar Hitel 618.50, Osztrák Hitel 620, Koronajáradék 81.20, Jelzáloghitelbank 417, Leszámitoló Bank 507, Hazai Bank 279, Magyar Bank 538, Rimamurányi 689, Salgótarjáni 750. Közúti Vasút 638, Villamos Vasút 358.

A miniszterelnök Bécsi utja.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Tisza István gróf miniszterelnök csak részben fog pihenni a szünet alatt. A román és horvát kérdés a szünet alatt foglalkoztatni fogja a miniszterelnököt, addig, míg a horvátokkal, valamint a románokkal a teljes megegyezés létre nem jön. A közeli napokban a kormányelnök Bécsbe utazik s résztvesz a közös miniszteri tanácskozásban, amelyen a közös költségvetésről s a delegációk időpontjáról határoznak véglegesen.

A delegációk összehívása.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsi jelentés szerint a delegációkat minden valószínűség szerint november 1-sőre hívják össze. Miután a monarchia mindkét államában a jövő esztendőttől fogva a költségvetési év július 1-én fog kezdődni, a közös budget is ehhez alkalmazkodik s a delegációk elé ezuttal féléves előirányzat fog kerülni.

A horvát kérdés.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Tisza István gróf miniszterelnök igen beható tanácskozást folytatott a horvát unionista-párti vezető politikusokkal. A tárgyalások minden tekintetben eredményre vezettek s a horvát politikusoknak még a fővárosban maradt része is a vasárnapi napon elutazott Budapestre. Illetékes helyen megerősítik, hogy a horvát miniszter Pejacevich Ti-vadar gróf lesz.

Budapest alpolgármestere meghalt.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Vaszilevics János, Budapest székesfőváros első alpolgármestere ma délelőtt hirtelen meghalt.

Meggyilkolt perditá.

Budapest, jun. 30. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, egy ottani belvárosi szállodában ma reggel megfojtva találták Schmidt Mária rendőri felügyelet alatt álló leányt. A leányt valószínűleg egy fiatalember fojtotta meg, aki előző este együtt ment a leánnyal a szállodába. A gyilkos elvitte a leánynak 30 ezer koronáról szóló takarékpénztári könyvét és ékszereit. A perditá gyilkosát nyomozzák.

TŐZSDE.

(Arak 50 kilogrammonként.)

Buza (októberre)	11-26
Buza (1914. áprilisra)	11-74
Rozs (októberre)	8-86
Zab (októberre)	8-59
Tengeri (júliusra)	7-59
Tengeri (augusztusra)	7-80
Tengeri (1914. májusra)	7-43

Vonatok érkezése és indulása Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1913. évi május hó 1. napjától.

ÉRKEZIK.

Nagybecskereki pályaudvarra.	óra perc
Temesvár—Versec—Zombolyáról délelőtt	9-28
Pancsováról délután	7-04
Budapest—Szegedről reggel	6-20
Budapest—Szegedről délután	3-15
Szegedről délelőtt	9-34
Szegedről este	7-19
Budapest—Nagykikindáról este	9-21
Szécsányból este	6-40
Szegedről délután	4-50

Nagybecskerek-bégap. pályaudvarra.

Zsomb.—Versec—Alibunár—Temesvárról este	8-16
Módosról reggel	6-56
Pancsováról reggel	8-28
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon reggel	8-23
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon délután	4-10
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon este	9-34
Szécsányból este	6-27

INDUL.

Nagybecskerek-i pályaudvarról.	óra perc
Pancsovára délelőtt	8-10
Pancsovára este	5-40
Szeged—Budapestre reggel	7-20
Szeged—Budapestre délelőtt	11-27
Szeged—Budapestre este	7-27
Szegedre délután	1-17
Szeged—Nagykikinda—Budapestre reggel	6-21
Károlyvárá délelőtt	10-00

Nagybecskerek-bégap. pályaudvarról.

Zsombolya—Temesvár—Versecre délután	4-20
Temesvár—Versecz—Antalfalva—Pancsova—Alibunára reggel	3-33
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon reggel	2-26
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon délelőtt	11-55
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon délután	5-25
Módosra reggel	6-56
Zsombolyára délelőtt	10-59

148a --269

A tudomány mai álláspontja szerint bebizonyíthatóan az Odol a legjobb szer a száj — és a fogak ápolására.

Ára: nagy üveg 2.— k, kis üveg 1.20 k.

Eisenstädter S. és Társai divatházában Nagybecskerek

122—24.15

46 fillérért méterenként

karton, batiszt, féldelain és ruhavászon

házi ruhára, pongyolára és utcai ruhára
alkalmas, mind szintartó, jó minőségben **kerül eladásra.**

Sima fehér és színes ruhavásznak 46 fillér méterje.

Olcsó konviktus

Nagybecskereken.

A Torontálmegyei Magyar Közművelődési Egyesület védnöksége alatt álló polgári és felső kereskedelmi iskolai fiúnevelő-intézetbe a felvételi díj 40 K. — Havidíj 38 K.

Különösen azon szülőknek ajánlható, akik gyermekeikkel a magyar nyelvet is elsajátíttatni akarják.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Erdős Béla tanár Nagybecskerek

373—27.1

Ópáva község előljárásgától.

1361—1913. kig. sz.

366—2.2

Árlejtési hirdetmény.

Ópáva községében az összes községi tulajdont képező épületek, u. m. község-háza, iskolák, jegyzői, orvosi és esendőrségi lakok, valamint ezek mellékhelyiségei tatarozása céljából, kiváltképpen a kőművesi munkálatok biztosítására a nyilvános árlejtés Ópáva község-házához ezen a folyó évi július hó 8-ik napjának délelőtt 9 órájára kitűzték.

A feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában betekintheők.

Ópáván, 1913. évi június hó 25-én.

Márkucz Márk,
jegyző.

Uradalmak, mezőgazdák, cséplőgép-tulajdonosok figyelmébe!

Mentőszekrény

cséplőgépekhez, valamint a mentőszekrényhez tartozó összes cikkek a belügyminiszteri rendeletnek megfelelően, külön is kaphatók

Melkuhn Dezső drogériájában
Nagybecskerek, Hunyadi-(fő)-utca.

Ugyanott az összes állatgyógyászati, gazdasági és fertőtlenítő cikkek is jutányos áron beszerezhetők.

363—16.2

Garçon lakás

mely két elkülönített
butorozott szobából áll

k i a d ó

Deák Ferenc-utca 7. sz. alatt.

26—x.40

Most jelent meg

SOMFAI JÁNOS ÚJ KÖNYVE

KÉT VILÁG (egy kapitalista és egy szocialista levelei)

ES NEHÁNY NOVELLA

Ara bérmentes küldéssel 4 korona.

Megrendelhető a „Torontal” szerkesztőségében és kapható minden könyvkereskedésben.

142—x.77

Perjámosi járás főszolgabírájától.

4762—912. szám.

362—2.1

Árlejtési hirdetmény.

Az ujszentpéteri róm. kath. kegyuri templom, paplak és mellékhelyiségeinek körülbelül 8000 korona költséggel leendő tatarozására árlejtést hirdetek az alábbi feltételek mellett:

1. Az ajánlattevők kötelesek Ujszentpéter község pénztárában, mint letéti pénztárban 800 korona bányapénzt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni s ennek megtörténtét az ajánlatához mellékelni letéti nyugtával igazolni.

2. A zárt írásbeli ajánlatok folyó évi július hó 15-én d. e. 10 óráig a perjámosi főszolgabírói hivatalhoz beadandók, hol azok tüstént nyilvánosan felbontatnak s a munkálattal a legolcsóbb ajánlattevő fog megbízatni.

3. A kegyuri épületeken azon tatarozások eszközendők, melyek a 2048/912. számú főszolgabírói véghatározattal a hatósági szakértő költségvetéséből teljesítendőnek mondattak ki.

A költségvetés és határozat a perjámosi főszolgabírói hivatalban a hivatalos órák alatt megtekintheők.

4. Ajánlattevő köteles a kézinapszám és fuvarra elkülönített, a többi munkálatra és anyagra szintén elkülönített tétel alatt ajánlatot tenni, miután ennek költségei külön kötelezeteket terheli.

5. A tatarozási munkálatok az ajánlatok felbontása után körülbelül 6 hét múlva akkor kezdendők meg, mikor a felmerült költségek a kötelezett kegyuraktól behajtottak.

6. Jelen árlejtési hirdetménynek a Torontal, Torontaler Nachrichten és a Vállalkozók lapjában történt kétszeri meghirdetéséért járó hirdetési díjat, valamint a munkálatok felülvizsgálatával megbízandó hivatalos szakértő költségeit, ugyancsak a felmerülő bélyegköltségeket a megbízott vállalkozó lesz köteles fizetni, miért ezen összegek az ajánlattételnél számításba veendőek.

7. Kereseti összeg $\frac{3}{4}$ része a munka teljesítése után azonnal, a fennmaradó összeg és bányapénz a hatósági felülvizsgálat után a szakértő véleményéhez képest lesz a megbízott vállalkozónak kiutalva.

8. Kellő időre be nem adott s az ismeretett feltételeket mellőző ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Perjámos, 1913. évi június hó 25-én.

Dr. Sal, főszolgabíró.

Ad 9260—913. urb. sz.

357—1.1

Hirdetmény.

Nagyköcske község határának részleges tagosítási ügyében az előmunkálatok vezetésére kiküldött Boros Ferenc kir. törvényszéki bíró az előmunkálatok megkezdésére, vagyis az eljárás további folyama alatti rendezésére, a földmérő megválasztására, a költségelőirányzat elkészítésére, valamint a kivetési lajstromok vezetését ellenőrző bizottság tagjainak megválasztására az 1913. évi július hó 21. napjának d. e. 8 óráját tűzi ki, arra Nagyköcske község-házához az összes érdekelteket ezzel a hirdetménnyel megidézi és figyelmezteti őket, hogy a tárgyalást elmaradásuk esetében is megartja.

Együttal az eljáró bíró a birtokrendezésre jogosított földmérőket felhívja, hogy azok, akik a tagosítási ügyben földmérői teendők elvégzésére hajlandók, a szerződési pontozatok előterjesztésével ajánlataikat Boros Ferenc nagyikindai kir. törvényszéki bírónak, vagy az érdekeltek felekhez kellő időben küldjék be és ajánlatukban nyilatkozzanak, hogy a földmérői teendőket hajlandók-e elvégezni és milyen feltételekkel a 30.909. I. M. sz. rendelet 87. §-a esetében.

Tájékoztul közli a kiküldött bíró, hogy a felmérési felügyelőség határozata értelmében a földmérői munkálatok — miután 1873. évből felmérési munkálatok léteznek — ezek alapján a 63. §. C) pontjának megfelelően az országos kataszternél a mérnöki helyszínelésre vonatkozó szabályok szem előtt tartása mellett lesznek szerkesztendőek, amely szabályokra, valamint a követendő eljárásra nézve a részletes utasítást a működő földmérő annak idejében a határleírás céljából kiküldendő kataszteri mérnöktől nyerhet.

A földművelésügyi miniszter ur által 1911. évi május hó 31. napján 64114/VI—3. sz. a. hezott határozat értelmében 1875. évből kataszteri adatok szerint körülbelül 493 hold mintegy 432 részlettel képezi a tagosítandó és 4252 hold 4304 részlettel a kiegészítendő területet.

A kiegészítési munkálatok a földmérő által a tagosítandó területre nézve szerkesztendő munkálatokhoz hasonlóan tlkvi alapon lesznek végzendők.

Tekintettel arra, hogy a földmérői munkálatok a 30.909. I. M. sz. rendelet 63. §-ának C) pontjában foglaltak szerint lesznek szerkesztendőek, a 199. § alapján állami hozzájárulásnak lesz helye, amely a földmérői díjak 10%-át teszi ki. Ha az érdekeltség a 4929 hold területre a 200. § alapján eszközendő kiegészítést nem végezteti a földmérővel, e munkálatokra a 80 § 2. bekezdése értelmében teendő ajánlatokra nézve a felügyelőség a vele kötendő szerződésnek a 86. §-a értelmében történt megküldés után fog határozni.

Felhívja a kiküldött bíró a földmérők figyelmét arra is, hogy ajánlataik benyújtása előtt elfogadható, méltányos ajánlatok megállapíthatása céljából tájékozás végett netán szükséges egyéb adatok beszerzése iránt közvetlenül a bpesti m. kir. 22. sz. felmérési felügyelőséghez is fordulhatnak.

Nagyikinda, 1913 június 21.

Boros Ferenc s. k.,
kir. törvényszéki bíró.

**HIRDETÉSEKET JUTÁNYOS ÁRÉRT
KÖZÖL A „TORONTAL” POLITIKAI
NAPILAP KIADÓHIVATALA.**

Nyomatott Pleits Fer. Pál kiadónál, Nagybecskereken.